МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв
Кафедра театрознавства та акторської майстерності

Затверджено
на засіданні кафедри театрознавства
та акторської майстерності
факультету культури і мистецтв
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28.08.2025 р.)

Гарант ОПП «Акторське мистецтво
драматичного театру і кіно»
Декан факультету
доц. Мирослава ЦИГАНИК
_____

СИЛАБУС / SYLABUS
з навчальної дисципліни
«Основи пластики»,
що викладається в межах
ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва,
спеціалізацією В6.01 Сценічне мистецтво
галуззю знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Львів – 2025

Назва навчальної дисципліни	Основи пластики
Адреса викладання дисципліни	м.Львів, вул. Валова, 18.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв, кафедра театрознавства та акторської майстерності
Галузь знань, шифр та назва освітньої програми	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» В6 Перформативні мистецтва В6.01 Сценічне мистецтво ОПП Акторське мистецтво драматичного театру і кіно
Викладачі курсу	Пилипчук Юрій Романович, асистент кафедри театрознавства та акторської майстерності
Контактна інформація викладачів	yurii.pylypchuk@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі онлайн консультації. Для погодження часу онлайн-консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка навчальної дисципліни	https://kultart.lnu.edu.ua/course/osnovy-plastyky
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Основи пластики» є вибірковою дисципліною зі спеціальності В6 Перформативні мистецтва, спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво, ОПП Акторське мистецтво драматичного театру та кіно для першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти денної форми навчання, яка викладається в обсязі 120 годин, 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS) на ІІІ курсі, у 5 семестрі.
Семестровий (підсумковий) контроль	Залік у кінці 5 семестру.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Основи пластики» спрямована на формування психофізичної свободи та опанування закономірностей сценічного руху. Зміст курсу охоплює вивчення принципів рухової виразності та невербальної комунікації, що дозволяє здобувачам досягти органічності в умовах публічного виступу. Методика викладання передбачає роботу над усуненням індивідуальних м'язових затисків, розвиток координаційних здібностей та відчуття ритму як фундаментальних складників акторської психотехніки. Освітній компонент забезпечує оволодіння культурою тілесної експресії, де рух розглядається як інструмент смислового втілення творчого задуму. Практичні заняття сприяють розвитку пластичності, просторового мислення та здатності до свідомої регуляції м'язового тонусу залежно від динаміки сценічного завдання.
Мета та цілі дисципліни	**Метою** навчальної дисципліни «Основи пластики» є комплексна психофізична підготовка здобувача до професійної сценічної діяльності через опанування культури художнього руху та розвиток пластичної виразності. Освітній компонент спрямований на розкриття індивідуального творчого потенціалу студента, формування навичок свідомого керування тілесним апаратом та усунення психофізичних затисків, що заважають органічному перебуванню в сценічному просторі. Особлива увага приділяється вихованню професійної етики та засвоєнню методик створення переконливого художнього образу засобами тілесної експресії, що є фундаментом виконавської майстерності. Основними **завданнями** курсу є вдосконалення координаційних здібностей, просторової уяви та відчуття ритму як невід'ємних складників акторської психотехніки. У процесі навчання здобувачі опановують арсенал спеціальних пластичних технік, принципи жестової комунікації та навички імпровізації в

	уявному середовищі. Дисципліна забезпечує здатність до органічного синтезу вербальних і невербальних засобів виразності, дозволяючи майбутньому митцю ефективно використовувати можливості свого тіла для розв'язання складних творчих завдань та втілення художніх концепцій.
Ключові слова	Ритм, пантоміма, пластика, відстаючі та випереджаючі рухи, рівновага, характеристика руху: амплітуда, напрям, сила, темп.
Формат дисципліни	Очний
	Заняття проводяться в аудиторіях, де є достатньо простору для активної діяльності студентів: можливості виконання парних чи групових вправ. Проведення практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем.
Тривалість навчальної дисципліни	Один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	120 годин, з них 32 години аудиторних практичних занять, 88 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення вивчення даного курсу здобувачі освіти будуть **знати**: – основні вимоги дисципліни; – зміст та призначення кожної вправи (усвідомленість); – методичні принципи в освоєнні рухової навички; - основи музично-пластичного виховання; – базові принципи пластики в акторській практиці; – базу пластичної культури, яку складають психічні якості (воля, увага, пам'ять) та психофізичні якості (сила, швидкість, витримка); **вміти**: – застосовувати техніки сценічної пластики у час виступів; – розвивати комунікативні навички через рух та жест; – використовувати пластику для створення художнього образу; – працювати в парі та колективі при виконанні вправ; – контролювати своє тіло (координацію, рівновагу, ритм) у процесі виконання вправ; – розвиток різнобічної тренованості психофізичного апарату: гнучкість тіла та рухливість його у просторі, швидкість реакцій, високий рівень координації, вміння керувати інерціями тіла, ритмічність та музичність, що входять до загального поняття «пластичність»; – розвиток фізичних якостей актора; – зміцнення м'язів, розвиток гнучкості, координації та балансу; – формування витривалості та швидкості реакцій; – навчити володіти тілом як інструментом виразності; – розвинути відчуття ритму, динаміки та пластичності; – розвиток акторської свободи та фантазії через роботу з реквізитом; – розвиток виразності міміки, жестів, тілесної комунікації без слів; – вміння передавати емоції через рух.
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)	**Аналітичні навички**: вивчення початкових засад циркового мистецтва дозволить розвинути здатність аналізувати складні ситуації, розбирати проблеми на складові та визначати оптимальні рішення. **Навички критичного мислення**: дисципліна спонукає до критичного аналізу та оцінки інформації, теорій та концепцій, що сприяє розвитку в здобувачів здатності обґрунтовувати свої погляди та приймати інформовані рішення. **Комунікаційні навички:** вивчення дисципліни розвиває уміння висловлювати свої думки письмово та усно, спілкуватися з іншими людьми (спираючись на знання мовних законів), а також слухати інших (аналізуючи не лише зміст сказаного ними, а й його якість, тобто мовне оформлення, формуючи вміння вичленювати мовні помилки та можливість їхнього виправлення у своєму мовленні, і подальшого їх уникання).

Теми	**Тема 1.** Психофізика сценічної присутності та м'язова свобода. Свідоме керування м'язовим тонусом. Формування стану «активного спокою». Поняття центрації та балансу як основи органічного існування на сцени. **Тема 2.** Геометрія та архітектоніка сценічного руху. Аналіз ракурсів тіла та просторових орієнтирів (напрям, рівень, об'єм). Взаємодія пластичного малюнка з архітектурою сцени. **Тема 3.** Динамічні характеристики невербального жесту. Дослідження категорій сили, швидкості та тривалості руху. Управління внутрішньою енергією жесту. **Тема 4.** Пластичний ритм та координаційна складність. Синтез внутрішнього темпоритму актора із зовнішнім середовищем. Розвиток поліфонічної координації тіла. **Тема 5.** Тілесна метафора та пластична трансформація. Методи перетворення зовнішніх вражень та властивостей матеріалів у художній рух. Створення образних асоціацій. **Тема 6.** Фізика взаємодії з об'єктом та партнером. Вивчення передачі ваги, інерції та опору. Пластичний діалог. Робота з предметом як із продовженням тіла актора. **Тема 7.** Семіотика жесту та створення пластичної характеристики. Аналіз виразних можливостей пози та ходи. Відбір характерних жестів для побудови пластичного портрета персонажа. **Тема 8.** Пластична партитура та композиційний синтез. Розробка та виконання цілісної візуально-рухової партитури відповідно до драматургічного задуму сценічного твору.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Танець», «Майстерність актора», «Сценічний рух», достатніх для сприйняття категоріального апарату акторської майстерності.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки), дискусія, фізичний тренінг, демонстрація та імітація, керованої імпровізація, пластичний аналіз.
Необхідне обладнання	Використання звичних предметів: предмети одягу, м'яч, мотузка, обруч та ін. Вивчення курсу потребує використання загальновживаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтернет. Проектор, ноутбук, звукові колонки. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни: аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.
Література для вивчення дисципліни	Уся література, яку здобувачі вищої освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел інформації, яких немає у списку рекомендованих. **Основна література:** 1. Абрамович О., Кудренко А. Сценічна пластика в контексті сучасного акторського мистецтва. // Молодий вчений. 2019. № 9 (73). С. 133-136. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-29 2. Абрамович О., Кудренко А. Теоретико-методологічні аспекти пластичної виразності в майстерності актора. // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво. 2020. Том 3 № 2. С.165-179. 3. Барба Е. Паперове каное. Львів : Літопис, 2001. 286 с 4. Біль Р. Виховання акторської харизми : методичний посібник / Роман Біль. Вінниця: Нова Книга, 2013. 232 с. 5. Брук П. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр. Львів, 2005. 136 с. 6. Гула Є. Пластика в мистецтві України. // Народознавчі зошити, 2017. Вип.

	4 (136). С. 914-919. https://doi.org/10.15407/nz2017.04.914 . 7. Дінейка К.В. Рух, дихання, психофізичне тренування. – К, 1984. 8. Клименко В.В., Буток В.Д. Ваш вихід, Панове, або Акторська майстерня для початківців. Київ : Таксон, 2002. 236с: іл. 50. 9. Козак Б. Театральна етика Леся Курбаса і Юліуша Остерви. Академія мистецтв України, 2001. Випуск № 2. С. 215–223. 10. Кох І. Основи сценічного руху: 38 урок. К.: Мистецтво. 1966. 104 с. 11. Курбас Лесь. Філософія театру / упоряд. М. Лабінський. К.: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2001. 917 с. https://sens.in.ua/filosofiia-teatru/ 12. Олійник Л. А. Спільне виховання акторів і режисерів. По той бік очей. Київ, 2003. 40 с. 13. Паві П. Словник театру. Львів, 2006. 640 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Pavis_Patrice/Slovnyk_teatru.pdf 14. Піз А. Мова рухів тіла. Київ: Видавництво КМ-Букс, 2017. 416 с. 15. Пластичне виховання / В. А. Опанасюк. Навчально- методичний посібник. Рівне: РДІК, 1997, 115 с. 16. Розін М. Я. Ритміка. Харків: ХДАК, 2004. 76 с. 17. Розін М. Я. Основи сценічного руху. Харків: ХГАК, 2004. 24 с. 18. Сварник Б. В. Поезія фізичного вираження Е. Декру в контексті формування сучасного мистецтва пантоміми. // Мистецтвознавство, 2018. № 2. С. 148–153. 19. Сільченко Т. І. Символ, знак, метафора пластичного жесту рук крізь призму філософії // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку». м. Харків, 17-18 листопада 2022 р. Харків, 2022. С. 272–274. 20. Сільченко Т. І. Жест в пластиці рук як прийом художньої виразності в контексті образотворчого мистецтва: типологічний аспект // Науковий вісник КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого. Київ, 2022. Вип. 31. С. 24–35. 21. Ужвенко Н. Пластичне виховання актора в режисерсько-педагогічній практиці М. Л. Кропивницького // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Київ, 2011. Вип. 8. С. 244–249. ***Допоміжна*** 1. Гратовський Єжи. Театр. Ритуал. Перформер. Львів: Літопис, 1999. 79 с. 2. Жак-Далькроз Е. Евритмія. Київ : Чорна кішка, 1998. (Сер. «Підручний порадник для актора»). 59 с. ***Інформаційні ресурси*** 1. Кукаркін О.В. Чарлі Чаплін. URL: https://mediaguide.com.ua/carnival_europe 2. Corporealmime. URL: https://www.moveo.cat/en/corporeal-mime/. 3. КМАЕЦМ [Електроний ресурс] https://kmaecm.edu.ua/?view=cyclical_commission_pantomimes_clowns_illusions_manipulations#.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні/самостійні тощо: 80% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 80. • індивідуальне творче завдання 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20. **Поточний** контроль та оцінювання проводиться безпосередньо на практичних заняттях. **Семестровий** контроль проводиться з метою визначення успішності розвитку студентів та засвоєння ними навчальної програми. Для проведення семестрового контролю обов'язковою є здача індивідуального творчого завдання самостійної роботи.

Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Макс. кі-сть балів
1. Бали за практичні заняття	**10 балів**
Досконалий рівень психофізичного контролю та м'язової свободи. Бездоганна координація складних рухових структур. Виконання завдань із точним відчуттям пластичного ритму та просторової архітектоніки. Сценічний образ цілісний, тілесна експресія повністю обґрунтована внутрішньою дією.	9–10
Високий рівень координації та впевнене володіння тілесним апаратом. Чітке дотримання заданого пластичного малюнка при незначних похибках у динаміці руху. Образ переконливий, проте технічна точність подекуди переважає над емоційною наповненістю.	7–8
Опанування базових пластичних технік; наявність стабільних навичок керування м’язовим тонусом. Присутні окремі технічні помилки в координації, які не впливають на логіку пластичної фрази. Бракує органічного зв’язку між внутрішнім станом та зовнішньою формою.	5–6
Репродуктивне виконання вправ із помітними м'язовими затисками. Порушення логіки безперервного руху, фрагментарність навичок. Пластична виразність обмежена, студент важко адаптується до зміни ритмічного малюнка.	3–4
Слабке знання технічного арсеналу дисципліни. Невпевнена координація, хаотичність рухів, відсутність просторової орієнтації на сценічному майданчику.	1–2
Повна відсутність навичок саморегуляції тілесного апарату. Завдання не виконане або продемонстрована нездатність до пластичного втілення найпростіших творчих задумів.	0
2. Шкала оцінювання індивідуального завдання	**20 балів**
Винятковий рівень пластичної виразності та оригінальність образного мислення. Тілесна партитура виконана з ідеальним дотриманням ракурсів, ліній та акцентів. Усі елементи інтегровані в цілісну метафоричну структуру з бездоганною кінестетичною реакцією на об’єкти чи партнера.	18–20
Виконання характеризується впевненістю та чіткою композиційною структурою. Студент вільно оперує методами пластичної трансформації. Поодинокі ритмічні недоліки не впливають на загальну художню логіку виступу.	15–17
Стабільні навички виконання пластичних зв'язок при витриманому малюнку композиції. Присутня певна механістичність рухів. Акторській інтерпретації тілесної метафори бракує глибини та органіки.	12–14
Завдання виконане на репродуктивному рівні з помилками у координації частин тіла. Надмірна м’язова напруга знижує естетичну якість етюду, порушується темпоритм пластичної дії.	9–11
Поверхове володіння методами пластичної виразності. Велика кількість технічних огріхів (порушення балансу, втрата центру). Студент потребує постійного зовнішнього коригування послідовності рухів.	5–8
Відсутність володіння технічним арсеналом дисципліни. Дії хаотичні, позбавлені сценічної логіки та композиційної завершеності.	1–4
Завдання не представлене або продемонстрована повна несамостійність у підготовці матеріалу.	0
3. Самостійна робота студентів	
Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю на практичних заняттях. До неї входить індивідуальне відпрацювання вправ на координацію, м’язову ізоляцію та розвиток гнучкості. Самостійною роботою також вважається відвідування майстер-класів із фізичного театру, перегляд перформативних вистав та воркшопів, пов’язаних із культурою руху.	10
4. Індивідуальна робота студентів	
Здобувачі вищої освіти можуть отримати **додаткові бали** за науково-	

	дослідну та прикладну діяльність у межах дисципліни, зокрема за доповіді про сучасні європейські пластичні школи, розробку авторських пластичних партитур, створення відеоматеріалів із аналізом тілесної виразності у видатних майстрів сцени та пропозиції щодо вдосконалення методик психофізичного тренінгу.	10
	Оцінювання курсу здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС. **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними, самостійно підготованими, нескопійованими. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали, набрані в часі практичних занять, виконання самостійної роботи, та бали за виконання практичних завдань. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.	
Дотримання умов доброчесності	**Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти в частині НДР будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Всі учасники навчального процесу попереджені про необхідність дотримуватись політики доброчесності, що сприятимуть функціонуванню ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату. **Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.** Принципи доброчесності в Університеті та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано НАЗЯВО та положеннями Центру забезпечення якості освіти Львівського національного університету імені Івана Франка. Сайт НАЗЯВО: https://naqa.gov.ua/ Центру забезпечення якості освіти ЛНУ: http://education-quality.lnu.edu.ua/accreditation/university-documents/ Онлайн курс «Академічна доброчесність» викладений за посиланням: https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/.	
Навчання іноземною мовою	У процесі викладання навчальної дисципліни можливе використання матеріалів та джерел іноземною (польською, англійською) мовою.	
Позааудиторні заняття	Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь у фестивалях, форумах, круглих столах тощо (за активну участь отримують додаткові бали). У рамках неформальної освіти здобувачі можуть самостійно проходити курси на онлайн платформах за темами навчальної дисципліни.	
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.	